Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/760

11.2.2025

Uznesenie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Príspevok k pracovnému programu Európskej komisie na rok 2025

(C/2025/760)

Spravodajcovia: **Christa SCHWENG**
Cinzia DEL RIO
Ioannis VARDAKASTANIS

Poradcovia	Jukka AHTELA (za spravodajkyňu skupiny I) Stefan GRAN (za spravodajkyňu skupiny II) Piotr SADOWSKI (za spravodajcu skupiny III)
Právny základ	článok 52 ods. 4 rokovacieho poriadku
Prijaté na plenárnom zasadnutí	4. 12. 2024
Plenárne zasadnutie č.	592
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	163/2/9

1. Úvod

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) ako inštitucionálny zástupca organizovanej občianskej spoločnosti v EÚ vyjadruje svoje stanovisko k pracovnému programu Európskej komisie na rok 2025. Politické usmernenia predsedníčky Európskej komisie Ursuly von der Leyen na roky 2024 – 2029 načrtávajú plán pre odolnú, udržateľnú a inkluzívnu Európu. Príspevok k tomuto pracovnému programu je rozdelený do rovnakých siedmich okruhov a má za cieľ posilniť úlohu sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti pri formovaní politík EÚ. Tento príspevok vychádza z odporúčaní uvedených v uznesení EHSV s názvom *Mapovanie demokratického pokroku EÚ: uznesenie na nasledujúce legislatívne obdobie*, ktoré bolo prijaté v septembri 2024.

1.2. Najprv je nevyhnutné, aby EÚ urýchlene prijala opatrenia na lepšie vykonávanie Agendy 2030, plnenie jej cieľov udržateľného rozvoja a uplatňovanie Paktu pre budúcnosť. To by sa dalo dosiahnuť pomocou zastrešujúcej stratégie EÚ zameranej na podporu mieru, ako aj hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho pokroku.

1.3. Napriek tomu, že sa EÚ nachádza v zlomovom období, keď v jej bezprostrednom susedstve zúri vojna, keď musí zvládnuť náročnú klimatickú a digitálnu transformáciu a čeliť tvrdej konkurencii na svetových trhoch, základné hodnoty demokracie, solidarity, ľudských práv, rovnosti, sociálnej spravodlivosti, udržateľnosti a právneho štátu musia byť v popredí každej diskusie o budúcnosti EÚ. Sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti zohrávajú kľúčovú úlohu pri ochrane a upevňovaní týchto hodnôt a prispievajú k tvorbe, presadzovaniu a monitorovaniu politík a nástrojov na vnútroštátnej aj európskej úrovni.

1.4. EHSV zohráva kľúčovú úlohu pri podpore silného občianskeho priestoru a uľahčovaní zmysluplného občianskeho dialógu. Vďaka svojim rozsiahlym odborným znalostiam a dlhoročným skúsenostiam slúži ako dôležité premostenie medzi inštitúciami EÚ a rôznymi organizáciami občianskej spoločnosti a zabezpečuje, aby ich hlasy boli v procese tvorby politík vypočuté. Jeho jedinečné postavenie mu umožňuje podporovať participatívnu demokraciu a presadzovať zapojenie rôznych zainteresovaných strán do procesu tvorby politiky EÚ. EHSV poskytuje platformu na dosiahnutie konsenzu a dialógu, a tým podporuje rozvoj inkluzívnych politík, ktoré zohľadňujú potreby a ambície zamestnávateľov, pracovníkov a organizácií občianskej spoločnosti, čím sa zvyšuje legitímnosť a účinnosť správy vecí verejných v EÚ. EHSV zdôrazňuje, že je dôležité zapojiť do dialógu EÚ všetkých, najmä tých, ktorí patria k zriedkavo vypočutým skupinám, a tým prehĺbiť občiansku angažovanosť a transparentnosť v inštitúciách EÚ.

1.5. Rok 2025 bude mať zásadný význam pri určovaní legislatívneho tónu ďalšieho funkčného obdobia Európskej komisie. EHSV vyzýva na prijatie ráznych opatrení, ktorými sa zabezpečí, že stanovené politiky budú sociálne inkluzívne a environmentálne udržateľné a povedú k hospodársky prosperujúcej EÚ.

2. **Nový plán pre udržateľnú prosperitu a konkurencieschopnosť Európy**

2.1. Vzhľadom na nové geopolitické a čoraz zložitejšie výzvy EHSV žiada inštitúcie EÚ, aby podnikli rozhodné kroky s cieľom zabezpečiť dlhodobú udržateľnú konkurencieschopnosť, prosperitu pre všetkých a vedúce postavenie EÚ na globálnej scéne. Je preto nevyhnutné zlepšiť všetky politiky prispievajúce k posilneniu produktivity a konkurencieschopnosti EÚ, zosúladiť dôležité hospodárske investície so spoločnými sociálnymi a environmentálnymi cieľmi a zároveň podporovať sociálne trhové hospodárstvo a blahobyt budúcich generácií.

2.2. Na posilnenie konkurencieschopnosti a podporu vzostupnej konvergencie v celej Európe budú nevyhnutné nové typy investícií a reforiem a urýchlenie inovácií. Zároveň je dôležité zabezpečiť, aby sa prihliadalo na ciele v oblasti sociálneho začlenenia a ochrany životného prostredia, ktoré treba zosúladiť s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť EÚ.

2.3. EÚ naliehavo potrebuje silnú zelenú a sociálnu dohodu, ktorá bude založená na hospodárstve zameranom na dobré životné podmienky a novej koncepcii prosperity pre ľudí a planétu a zabezpečí spravodlivú transformáciu a prístup založený na ľudských právach. Aby táto iniciatíva nepredstavovala pre podniky veľkú záťaž, je potrebné zabezpečiť jej riadne a účinné vykonávanie stanovením realistických akčných plánov na vnútroštátnej úrovni a podporovaním podnikov, najmä MSP, s cieľom zachovať konkurencieschopnosť a zabezpečiť úplnú a kvalitnú zamestnanosť. Na splnenie environmentálnych cieľov EÚ sú potrebné investície, výskum a inovácie, technológie, primerané zručnosti, ako aj európska priemyselná politika schopná mobilizovať verejné a súkromné finančné prostriedky a založená na ochrane sociálnych noriem a kvalitných pracovných miest.

2.4. Na dosiahnutie tohto cieľa sa Európa musí stať konkurencieschopnejšou, ako sa uvádza v správe Maria Draghiho, a zároveň musí podporovať európsky sociálny model a politiku súdržnosti na všetkých úrovniach. Podľa tejto správy existujú tri spôsoby, ako možno obnoviť rast: preklenúť inovačnú priepasť, ktorá delí EÚ od USA a Číny, najmä v oblasti vyspelých technológií, vypracovať spoločný plán na podporu dekarbonizácie a konkurencieschopnosti a zvýšiť bezpečnosť a zmenšiť závislosť. Tieto tri oblasti si vyžadujú rozsiahle investície v záujme transformácie hospodárstva, a preto musí mať EÚ kapacitu na financovanie investícií.

2.5. Ako sa uvádza v správe Enrica Lettu, je potrebné posilniť existujúce pravidlá jednotného trhu s cieľom vytvoriť novú a spravodlivejšiu dynamiku cezhraničnej mobility osôb, tovaru, služieb, kapitálu a údajov.

2.6. EHSV uznáva, že je dôležité znížiť administratívnu záťaž a náklady na dodržiavanie predpisov, zdôrazňuje však, že je potrebné postupovať transparentným a inkluzívnym spôsobom, neohroziť pri tom základné legislatívne ciele a zachovať súčasné vysoké normy, a to aj z hľadiska spoločenského blahobytu a ochrany životného prostredia. Základom musia byť jasné kritériá a účinné posudzovanie vykonávania na vnútroštátnej úrovni. Komisia by mala poskytovať jasné a transparentné informácie o plánovaných iniciatívach týkajúcich sa lepšej právnej regulácie a zabezpečiť sociálny dialóg a plnohodnotné zapojenie občianskej spoločnosti do tohto procesu.

2.7. V záujme malých a stredných podnikov (MSP) by sa mala skutočne uplatňovať zásada „najskôr myslieť na malých“. Treba preto zaviesť stabilný legislatívny rámec, zjednodušiť a obmedziť administratívne postupy, zabezpečiť rovnaké podmienky na jednotnom trhu a poskytnúť MSP prístup k energii z obnoviteľných zdrojov za dostupné ceny;

2.8. Investície do inovácií a výroby, ktoré sú založené na otvorenej strategickej autonómii a vychádzajú z priemyslu s nulovou bilanciou emisií, obehového hospodárstva, kritických surovín, európskeho aktu o čipoch a obranných a strategických technológií, sú naliehavo potrebné a mali by sa udržateľným spôsobom zosúladiť so spoločnými sociálnymi a environmentálnymi cieľmi.

2.9. Silná európska priemyselná stratégia by mala dopĺňať cieľ znížiť emisie CO_2 do roku 2040 o 90 % a pomôcť zachovať a vytvoriť kvalitné pracovné miesta v Európe. Preto je naliehavo potrebné vypracovať komplexný akčný plán, ako je napríklad pripravovaná *Dohoda o čistom priemysle,* v rámci Európskej zelenej dohody, ako strategickú prioritu v záujme zvýšenia a zabezpečenia udržateľnej konkurencieschopnosti EÚ. S cieľom uľahčiť predvídanie a riadenie zmien v spravodlivom a rovnocennom procese by sa mali určiť a primerane podporovať cielené sprievodné opatrenia v oblasti zelenej transformácie, ktoré by sa zameriavali na podporu najviac postihnutých odvetví a regiónov, podnikov a pracovníkov.

2.10. EHSV vyzýva na technologický posun, ktorý by bol prospešný pre všetkých a ktorým by sa zabezpečilo, aby digitalizácia znižovala, a nie prehlbovala nerovnosti, napríklad investovaním do spoľahlivej verejnej digitálnej infraštruktúry nevyhnutnej pre verejné služby. V tejto súvislosti EHSV žiada Európsku komisiu, aby posúdila, do akej miery sa v celej verejnej správe zlepšila digitalizácia vďaka Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v rámci plánov obnovy a odolnosti, ktorých platnosť sa skončí v roku 2026.

2.11. Digitalizácia vrátane umelej inteligencie radikálne mení svet práce a zároveň otvára obrovský potenciál pre zvýšenie produktivity vo všetkých odvetviach hospodárstva. Začiatkom roka 2025 EHSV vypracuje osobitné stanovisko, ako aj stanovisko, ktoré si vyžiadalo poľské predsedníctvo, o vplyve umelej inteligencie na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Vplyv algoritmického riadenia na pracovné podmienky a organizáciu práce by sa mal ďalej posudzovať, pričom by sa malo zároveň zabezpečiť uplatňovanie zásady, že kontrolu má človek.

2.12. Skutočnosť, že EÚ hlboko zaostáva v plnení cieľa, ktorým je zabezpečiť, aby sa 60 % dospelých každoročne zúčastňovalo na odbornej príprave, stanovenom v akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv, si vyžaduje revolúciu v oblasti zručností a opatrenia na európskej úrovni. EHSV požaduje spoľahlivé aktuálne údaje na monitorovanie tejto miery účasti. EHSV dôrazne podporuje navrhovaný strategický plán vzdelávania v oblasti STEM s účinným plánom. Do týchto procesov by mali byť zapojení sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti.

2.13. EHSV so záujmom berie na vedomie navrhovanú iniciatívu týkajúcu sa práce na diaľku a práva odpojiť sa a žiada Európsku komisiu, aby túto iniciatívu zahrnula do pracovného programu na rok 2025.

2.14. Továrne umelej inteligencie by mali uprednostňovať spoluprácu s MSP a miestnymi centrami inovácií a zabezpečiť, aby boli výhody umelej inteligencie široko dostupné. EHSV odporúča, aby továrne umelej inteligencie fungovali na základe prísnych etických noriem, ktoré zabezpečia transparentnosť, zodpovednosť a ochranu základných práv. Žiada, aby bol od samého začiatku zapojený.

2.15. Silnejšia transformačná a konkurencieschopná priemyselná základňa si vyžaduje rozsiahle investície, ktoré by sa mali financovať, regulovať a realizovať spôsobom, pri ktorom sa zachová integrita jednotného trhu a odstránia rozdiely v raste, produktivite a inováciách medzi EÚ a medzinárodnými partnermi a hlavnými konkurentmi. Je potrebný značný objem verejných finančných prostriedkov, aby sa podnietili súkromné investície v oblastiach, v ktorých sa ešte nevyplatia uhlíkovo neutrálne riešenia, a v strategických odvetviach, ktoré by inak svoju výrobu umiestnili do iných, geoekonomicky konkurenčných regiónov sveta, kde by mohlo dôjsť k zneužitiu závislostí.

2.16. EHSV preto podporuje zriadenie nového Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť, pre ktorý by bol v budúcom viacročnom finančnom rámci vyčlenený nový a posilnený rozpočet. Mal by zahŕňať väčšie verejné investície a opatrenia na uvoľnenie investícií do strategických technológií a súkromných investícií do spoločných cieľov, a to aj prostredníctvom EIB.

2.17. Ide o hlavný cieľ v záujme prejsť na spoločné projekty financované z európskych zdrojov v strategických odvetviach s jasnou pridanou hodnotou EÚ. Dôležité projekty spoločného európskeho záujmu financované z Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť by mali podporovať kľúčové partnerstvá.

2.18. EHSV víta revíziu pravidiel štátnej pomoci v súvislosti s bývaním. V súlade s politickými a hospodárskymi zmenami v záujme plnenia strategických cieľov zelenej a digitálnej transformácie je potrebné uskutočniť širšiu diskusiu v súvislosti s pravidlami štátnej pomoci, politikou hospodárskej súťaže a priemyselnou politikou.

2.19. S cieľom znížiť závislosť Európy od zahraničných zdrojov energie a podporiť jej strategickú autonómiu by regulačný rámec EÚ mal vytvoriť podmienky pre ekologické, cenovo dostupné, prístupné a spoľahlivé dodávky energie, ako sa uvádza v správe o stave energetickej únie. EHSV zdôrazňuje, že dodávky energie sú klasifikované ako služba všeobecného záujmu.

2.20. EÚ by mala urýchlene prijať opatrenia na vytvorenie plnohodnotnej európskej zdravotnej únie a investovať značné prostriedky do projektov spolupráce v oblasti lekárskeho výskumu, ako to bolo v reakcii na ochorenie COVID-19. Naliehavo žiada EÚ, aby zaviedla akčný plán v oblasti zriedkavých chorôb a aby uznala, že občania majú právo na kvalitnú, cenovo dostupnú a prístupnú zdravotnú starostlivosť, ktorú treba zakotviť v európskej zdravotnej záruke. Tento záväzok je nevyhnutný na ochranu verejného zdravia ako piliera kvality života a odolnosti v EÚ.

2.21. EHSV vyzýva na prijatie európskej záruky starostlivosti, ktorá by zabezpečila prístup k cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti a zároveň podporila opatrovateľov. Je nevyhnutné prilákať do sektora zdravotnej starostlivosti nových pracovníkov, zabezpečiť im dobré pracovné podmienky a investovať do vzdelanej, kvalifikovanej, rodovo vyváženej a motivovanej pracovnej sily, ktorá sa teší vysokej spoločenskej úcte a je primerane odmeňovaná.

2.22. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné posilniť rámec kybernetickej bezpečnosti v sektore zdravotnej starostlivosti a poukazuje na rastúcu závislosť od digitálnych technológií v oblasti lekárskej starostlivosti. Európsky akčný plán pre kybernetickú bezpečnosť by sa mal zamerať na tri hlavné oblasti: posilnenú infraštruktúru kybernetickej bezpečnosti v nemocniciach a u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, podporu menších poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a verejno-súkromné partnerstvá pre kybernetickú odolnosť.

2.23. Okrem toho by sústredenie pozornosti na využívanie umelej inteligencie v zdravotnej starostlivosti malo viesť k zvýšeniu kybernetickej bezpečnosti, zefektívneniu diagnostiky a zosúladeniu s európskym akčným plánom pre kybernetickú bezpečnosť v záujme bezpečnejšieho a inkluzívnejšieho prechodu na digitálnu technológiu a zároveň k zachovaniu starostlivosti orientovanej na človeka.

3. **Nová éra európskej obrany a bezpečnosti**

3.1. Bezpečná Európa je taká, ktorá rešpektuje aj sociálnu a hospodársku spravodlivosť. EHSV odporúča podporovať mier, bezpečnosť a obranu, globálnu spravodlivosť a globálny pokrok aktívnym presadzovaním mieru, podporou multilaterálneho systému, zabezpečením spravodlivej hospodárskej súťaže, bojom proti chudobe, presadzovaním sociálneho a občianskeho dialógu, podporou demokracie, ľudských práv a humánneho systému riadenia migrácie.

3.2. EÚ by mala posilniť postavenie svojich občanov, poskytnúť im bezpečnosť vo viacerých oblastiach a chrániť ich pred: vonkajšími nepriateľmi; zdravotnými rizikami a budúcimi pandémiami, hybridnými hrozbami, ako aj pred nesprávnym používaním alebo zneužívaním moderných digitálnych technológií, rizikom chudoby, vylúčenia a diskriminácie pri súčasnom zabezpečení hospodárskych a pracovných príležitostí pre každého, pred rizikom núdzových udalostí v oblasti klímy a biodiverzity a napokon pred hrozbami pre participatívnu demokraciu, a to s aktívnou účasťou občanov na občianskom, politickom a demokratickom živote.

3.3. Väčší dôraz na obranný priemysel a na platformu STEP (Platforma strategických technológií pre Európu) by nemal mať za následok zníženie verejných výdavkov v iných priemyselných odvetviach a základných službách, ako sú systémy zdravotníctva, vzdelávanie a justícia, keďže by to mohlo ovplyvniť ich udržateľnosť, kvalitu a inkluzívnosť. Financovanie vojensky orientovaných priemyselných odvetví bude nepochybne predmetom búrlivej verejnej diskusie. Investície do bezpečnosti a obrany sú neúčinné, ak je spoločnosť rozdelená. Hlavným cieľom európskej obrannej politiky by mala byť koordinácia výdavkov a infraštruktúry, mapovanie technologických potrieb a riešenie roztrieštenosti medzi členskými štátmi.

3.4. Spoločná obranná politika EÚ si vyžaduje aj skutočnú, plnohodnotnú spoločnú zahraničnú politiku, ktorá presahuje rámec súčasnej posilnenej spolupráce (t. j. spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky). Na tento účel by EÚ mala mať k dispozícii primerané hmotné a nehmotné prostriedky vrátane vlastných zdrojov.

3.5. EHSV odporúča posilniť spoločnú bezpečnostnú a obrannú politiku EÚ a vybudovať skutočnú európsku obrannú úniu, okrem iného posilnením spoločných strategických a kritických technológií a obranných spôsobilostí EÚ a väčšou spoluprácou s podobne zmýšľajúcimi partnermi.

3.6. EHSV odporúča zabezpečiť, aby EÚ v rámci *Paktu o migrácii a azyle* dosiahla primeranú rovnováhu medzi účinným a realistickým riadením migrácie, ktoré je humánne a udržateľné, a podporila tak legálne možnosti vstupu do EÚ a zároveň zaistila bezpečnosť a kontrolu vonkajších hraníc, prístup k azylu založený na právach a integráciu migrantov a utečencov do trhu práce. EÚ by mala zdôrazniť príležitosti spojené s migráciou, potrebu účinných integračných politík a potrebu usilovať sa o legálne možnosti a presadzovať ich. EHSV preto podporuje partnerstvá Európskej komisie s bezpečnými krajinami. Za každých okolností je potrebné zaručiť bezpodmienečné dodržiavanie ľudských práv a solidaritu medzi členskými štátmi. Migrácia sa nesmie vnímať len z bezpečnostného hľadiska.

3.7. EHSV zdôrazňuje, že kľúčovú úlohu pri podpore sociálnej spravodlivosti a odolnosti v bezpečnostnom rámci EÚ zohrávajú organizácie občianskej spoločnosti, sociálni partneri a dobrovoľníci z radov aktívnych občanov. Títo aktéri významne prispievajú k sociálnej súdržnosti tým, že znižujú polarizáciu, podporujú rovnosť a posilňujú demokratické hodnoty. Ich práca pomáha zvyšovať odolnosť spoločnosti voči výzvam, ako je zmena klímy, hospodárska nestabilita a sociálne rozdiely. EÚ musí aktívne podporovať a zapájať tieto organizácie ako dôležitých partnerov v úsilí o zachovanie bezpečnej, spravodlivej a inkluzívnej Európy.

4. **Podpora ľudí, posilňovanie našich spoločností a nášho sociálneho modelu**

4.1. Európsky pilier sociálnych práv bol v plnej miere uznaný za jeden zo základných pilierov EÚ, pretože dobre fungujúce sociálne štáty a inkluzívne sociálne investície sú nevyhnutné na vytvorenie sociálne a hospodársky odolnej spoločnosti.

4.2. EHSV poukazuje na to, že Európsky pilier sociálnych práv by mal byť aj naďalej „kompasom“, ktorým bude usmerňovať prácu na zlepšovaní sociálnej súdržnosti a pracovných podmienok. EHSV víta návrh na vypracovanie *nového akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv* a dosiahnutie cieľov do roku 2030 v oblasti zamestnanosti, vzdelávania, zručností a boja proti chudobe. Je potrebné zaujať pluralitný prístup s cieľom:

a) realizovať, presadzovať a monitorovať existujúce iniciatívy v oblasti zamestnanosti a sociálnej oblasti s finančnou podporou (fondy EÚ) určenou na podporu politík a programov, ktoré priamo prispievajú k realizácii cieľov Európskeho piliera sociálnych práv;

b) riešiť výzvy, ktorým Európa čelí v oblasti zamestnanosti a sociálnej oblasti, a to pomocou legislatívnych a/alebo nelegislatívnych opatrení;

c) uznať a posilniť prepojenie medzi Európskym pilierom sociálnych práv a európskym semestrom ako kľúčovou zložkou rámca sociálno-ekonomického riadenia EÚ. Nový rámec sociálnej konvergencie je nástrojom na sledovanie pokroku a zabezpečenie primeraného vykonávania a financovania sociálnych politík.

Sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti by mali byť v plnej miere zapojení do celého cyklu semestra.

4.3. Sociálny dialóg na všetkých úrovniach môže zohrávať kľúčovú úlohu pri zvyšovaní rastu, produktivity, zamestnanosti a konkurencieschopnosti európskych podnikov na svetových trhoch. Je dôležitým prvkom v úsilí podporiť a posilniť kolektívne vyjednávanie spolu s právom pracovníkov na informácie, konzultácie a väčšie zapojenie v súlade s vnútroštátnymi predpismi a postupmi. Takéto nástroje sú potrebné na zvládnutie vplyvu nových technológií, digitalizácie a umelej inteligencie na pracovisku a zlepšenie pracovných podmienok a práv pracovníkov. V správach Enrica Lettu aj Maria Draghiho sa zdôrazňuje, že je potrebné posilniť sociálny dialóg ako kľúčový prvok na zabezpečenie udržateľnej konkurencieschopnosti EÚ a dobre fungujúceho vnútorného trhu. EHSV podporuje iniciatívu vytvoriť začiatkom roka 2025 *nový pakt pre európsky sociálny dialóg* a ďalej vyzýva Európsku komisiu, aby propagovala výsledky európskeho sociálneho dialógu, podporovala účinné vykonávanie autonómnych dohôd a presadzovanie sociálneho dialógu na vnútroštátnej úrovni, pričom zdôrazňuje, že cenným nástrojom v tomto smere by mohol byť rámec sociálnej konvergencie európskeho semestra.

4.4. Konzultácie s pracovníkmi v snahe podporiť transformačný rozmer stratégie EÚ v oblasti bezpečnosti a udržateľnosti a súčasné predvídanie vplyvu prelomových technológií, ako je umelá inteligencia, majú zásadný význam.

4.5. EHSV podporuje *plán pre kvalitné pracovné miesta*, ktorý navrhuje Komisia a ktorý sa zameriava na realizáciu a monitorovanie všetkých existujúcich iniciatív v sociálnej oblasti v snahe zabezpečiť dobré pracovné podmienky, odbornú prípravu a spravodlivú zmenu zamestnania pre pracovníkov (najmä zvýšením pokrytia kolektívnym vyjednávaním) a samostatne zárobkovo činné osoby. To si vyžaduje osobitné iniciatívy a investície. Je dôležité podporovať sociálne inkluzívny a spravodlivý trh práce cielenými opatreniami zameranými na ženy, mladých ľudí a osoby so zdravotným postihnutím.

4.6. EHSV vyzýva, aby sa zvýšilo úsilie vyvíjané na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja a zdôrazňuje, že vôbec prvá komplexná *stratégia EÚ v oblasti boja proti chudobe*, ktorá sa bude zaoberať tak bezprostrednými potrebami, ako aj hlboko zakorenenými príčinami, musí zahŕňať koordinované úsilie všetkých členských štátov o zníženie chudoby. Táto stratégia by mala byť úzko zosúladená s Európskym pilierom sociálnych práv, zahŕňať koordinované úsilie všetkých členských štátov a zohľadňovať najlepšie postupy na zabezpečenie udržateľného a merateľného zníženia chudoby. EHSV

zdôrazňuje význam celostného prístupu, ktorý posilňuje záchranné sociálne siete, podporuje inkluzívny hospodársky rast a súčasne presadzuje dodržiavanie zásady „na nikoho nezabudnúť“. EHSV vyzýva na rozvoj silného sociálneho hospodárstva vďaka uplatňovaniu odporúčania Rady pre sociálne hospodárstvo podporovať sociálne zodpovedné podnikateľské postupy a verejný prospech.

4.7. EHSV podporuje vymenovanie európskeho komisára pre bývanie, ako aj európsky plán pre cenovo dostupné bývanie. Ten je kľúčovou iniciatívou na zabezpečenie cenovo dostupného, prístupného, dôstojného a udržateľného bývania pre všetkých občanov EÚ. V rámci budúceho viacročného finančného rámca by sa mali vyčleniť rozsiahle finančné prostriedky s osobitným zameraním na zraniteľné skupiny, ako sú staršie osoby, osoby so zdravotným postihnutím a rodiny s nízkymi príjmami. EHSV odporúča vytvoriť investičnú platformu EÚ na uľahčenie vnútroštátnych, regionálnych a miestnych partnerstiev s cieľom eliminovať vylúčenie z bývania a zabezpečiť inkluzívnu a spravodlivú politiku v oblasti bývania.

4.8. Pre budúcnosť Európy je veľmi dôležité zapojenie mladých ľudí. EHSV víta skutočnosť, že všetci komisári zorganizujú počas *prvých 100 dní* svojho mandátu prvé výročné *politické dialógy s mládežou*. Je potrebné vytvoriť priestor pre štruktúrovanú účasť mladých ľudí a klásť dôraz na to, ako môžu ich inovácie, angažovanosť a odhodlanie formovať budúcnosť EÚ, pričom treba rešpektovať sociálny dialóg a právomoci sociálnych partnerov. Výbor vyzýva Európsku komisiu, aby prijala konkrétne opatrenia na zlepšenie záruky pre mladých ľudí a iniciatívy ALMA, ako aj na posúdenie Európskej záruky pre deti.

4.9. EHSV odporúča prijať naliehavé kroky v snahe vybudovať Úniu rovnosti pre všetkých na základe zásad medzigeneračnej spravodlivosti a vyzýva Európsku komisiu, aby zriadila osobitné generálne riaditeľstvo pre rovnosť. V rámci tohto úsilia treba zaviesť okamžité nápravné opatrenia na riešenie systémovej diskriminácie, podporu rovnakých príležitostí a zabezpečenie práv pre všetkých bez ohľadu na pôvod alebo identitu. Bude potrebné posilniť existujúce právne rámce na boj proti diskriminácii a zabezpečiť ich vykonávanie a presadzovanie v plnom rozsahu. V tejto súvislosti je potrebné posúdiť predchádzajúce stratégie a vypracovať *novú stratégiu rodovej rovnosti na obdobie po roku 2025*, *plán pre práva žien*, *novú stratégiu boja proti rasizmu na obdobie po roku 2025*, *aktualizovanú stratégiu pre rovnosť LGBTIQ osôb*, *európsku stratégiu pre seniorov* a časť európskej stratégie v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na obdobie po roku 2025. Pri budovaní inkluzívnejšej EÚ treba venovať osobitnú pozornosť marginalizovaným komunitám a zriedkavo vypočutým skupinám. EHSV vyzýva na dosiahnutie dohody o prijatí horizontálnej smernice EÚ o nediskriminácii, ktorú Rada blokuje už viac ako 16 rokov.

4.10. EHSV odporúča presadzovať európsky model sociálneho trhového hospodárstva prostredníctvom podpory podnikania a inovácií, zabezpečenia kvalitných pracovných miest vrátane nových foriem práce a zlepšenia pracovných podmienok, investovania do kvalitného vzdelávania, odbornej prípravy a zručností, zabezpečenia práva na odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie vrátane rekvalifikácie a zvyšovania odbornej kvalifikácie, podpory spolupráce medzi vzdelávacími a odbornými inštitúciami a zabezpečenia účinného prístupu ku kvalitnej odbornej príprave pre všetkých. Okrem toho by sa inkluzívnosť vo vzdelávaní mala považovať za prioritu a mali by sa prijať opatrenia na zlepšenie spravodlivého prístupu, najmä v rámci európskeho vzdelávacieho priestoru. Zvýšenie mobility v rámci programu Erasmus + na všetkých úrovniach vzdelávania môže posilniť spoločnú európsku identitu a európske hodnoty u mladých ľudí.

5. **Udržanie našej kvality života: potravinová bezpečnosť, voda a príroda**

5.1. Zmena klímy predstavuje vážnu hrozbu pre hospodársky a sociálny rozvoj a vyžaduje si komplexnú dlhodobú stratégiu a koordinované opatrenia na všetkých úrovniach.

5.2. Komisia by mala prijať kroky na dosiahnutie pokroku v stratégii udržateľného financovania s cieľom presmerovať investičné toky na udržateľné činnosti. V tejto súvislosti by sa malo zvážiť vytvorenie sociálnej taxonómie pre udržateľné investície.

5.3. EHSV sa zasadzuje za EÚ, ktorá bude poskytovať ochranu pred súčasnými a budúcimi rizikami zmeny klímy, znečistenia a straty biodiverzity. EÚ musí prijať opatrenia, ktoré umožnia znížiť emisie o 90 % do roku 2040, zvýšiť odolnosť voči zmene klímy a obnoviť prírodu a biodiverzitu, aby sa zaručilo, že zabezpečovanie základných potrieb (potraviny, voda, energia, verejné zdravie atď.) v EÚ a na celom svete nebude ohrozené.

5.4. Jednou z kľúčových prioritných oblastí je aj európska modrá dohoda. Vzhľadom na to, že voda patrí medzi základné potreby, ako aj vzhľadom na súčasné a budúce výzvy pre svet a náš kontinent, by sa voda mala považovať za prioritu a európska modrá dohoda by sa mala prijať ako samostatná strategická politika, keďže politika v oblasti vodného hospodárstva sa nemôže obmedzovať len na politiku v oblasti klímy. Európa môže výzvy súvisiace s vodou premeniť na nové príležitosti pre technologický rozvoj, spoločenský pokrok, nové pracovné miesta, zručnosti a rast podnikov, pričom musí rešpektovať životné prostredie a chrániť vodné zdroje v prospech všetkých.

5.5. EHSV odporúča prijať opatrenia na obnovu odvetvia poľnohospodárstva EÚ a podporiť rozvoj vidieka tým, že sa zatraktívni pre mladých ľudí, ženy a rodinné, malé a stredné farmy a podniky, čím sa zabráni vyľudňovaniu vidieka. Týchto poľnohospodárov by mala podporovať náležite financovaná spoločná poľnohospodárska politika na obdobie po roku 2027, ktorou sa zabezpečí ochrana európskej výroby potravín a jej odolnosť. Poľnohospodárstvo a životaschopné vidiecke komunity budú udržateľné len vtedy, ak sa hospodárske, sociálne a environmentálne potreby budú uspokojovať vyvážene. To by sa malo odraziť vo *vízii pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo*, do ktorej je potrebné integrovať hospodárske, sociálne a environmentálne ciele v snahe vytvoriť odolnú a udržateľnú poľnohospodársku krajinu. Mala by zahŕňať opatrenia na stimulovanie inovácií v oblasti udržateľných poľnohospodárskych postupov zaručujúcich odolnosť vodných zdrojov a na podporu miestnych potravinových systémov, ktoré sú nevyhnutné pre potravinovú bezpečnosť a blahobyt vidieckych komunít.

6. **Ochrana našej demokracie, presadzovanie našich hodnôt**

6.1. Neúnavné úsilie občianskej spoločnosti propagovať občiansku angažovanosť a aktívne občianstvo, posilňovať sociálny a občiansky dialóg, hájiť ľudské práva a presadzovať demokratické postupy je neoceniteľným prínosom a prispieva k tomu, aby bola EÚ silnejšia, odolnejšia a legitímnejšia.

6.2. EHSV vyzýva inštitúcie EÚ, aby uznali prínos občianskej spoločnosti ako jedného z kľúčových aktérov pri tvorbe a realizácii politík EÚ zameraných na udržateľný rast, obranu demokracie a sociálnej spravodlivosti vrátane spravodlivých transformácií, z ktorých budú mať prospech občania, pracovníci aj podniky. Prostredníctvom interakcií s verejnými orgánmi na všetkých úrovniach a vďaka svojej schopnosti preniesť tému z politickej arény priamo do komunity tieto organizácie pomáhajú podporovať najzraniteľnejšie skupiny a osoby, ktoré majú ťažkosti prispôsobiť sa zmenám. EHSV okrem toho zastáva názor, že sa musí uznať a oceniť dobrovoľnícka práca ako významný prejav aktívneho občianstva. Je potrebné podniknúť kroky na ocenenie a podporu dobrovoľníctva ako formy občianskej aktivity, ktorá posilňuje občiansku angažovanosť a participatívnu demokraciu.

6.3. EHSV odporúča, aby EÚ pri prípadných budúcich revíziách zmluvy prijala opatrenia na zabezpečenie rešpektovania zásad právneho štátu, základných práv a rozmanitosti a preskúmala v tejto súvislosti zmeny v rozhodovacích mechanizmoch. Ochranu demokracie pred vnútornými a vonkajšími hrozbami je potrebné zabezpečiť prostredníctvom rozvoja priaznivého občianskeho priestoru v EÚ i za jej hranicami a zmenami v balíku opatrení v oblasti obrany demokracie s cieľom odstrániť nedostatky, ktoré oslabujú demokratické inštitúcie, a zaistiť, aby všetky členské štáty rešpektovali spoločné európske hodnoty a zásady.

6.4. EHSV víta skutočnosť, že Komisia vo svojej výročnej správe o právnom štáte začne s prípravou kapitoly venovanej rozmeru jednotného trhu.

6.5. EHSV víta vytvorenie nového európskeho štítu na obranu demokracie, ktorým by sa mala zaistiť ochrana pred zahraničným zasahovaním a dezinformáciami a podporiť integrita demokratických procesov v celej EÚ. Včasná realizácia akčného plánu pre európsku demokraciu by mala pomôcť chrániť občianske práva, bojovať proti diskriminácii a podporovať inkluzívnosť a zároveň posilniť úlohu občianskej spoločnosti pri budovaní udržateľných a spravodlivých spoločností.

6.6. EHSV vyzýva na štrukturálnu podporu nezávislých a silných organizácií občianskej spoločnosti na európskej a vnútroštátnej úrovni, pričom okrem filantropie uznáva aj ich úlohu pri podpore odolných spoločností a demokracie prostredníctvom občianskeho a sociálneho dialógu, v spolupráci so sociálnymi partnermi. V záujme vytvorenia skutočne priaznivého prostredia musí EÚ považovať tieto dialógy za prioritu a vypracovať smernicu o štatúte európskeho cezhraničného združenia. EHSV presadzuje aktívne zapájanie organizácií občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov do tvorby, vykonávania, monitorovania a hodnotenia politík s cieľom posilniť demokratickú, sociálnu a hospodársku životaschopnosť EÚ. Účinné vykonávanie článku 11 ZEÚ si vyžaduje otvorený, transparentný a pravidelný dialóg s reprezentatívnymi združeniami. EHSV naliehavo žiada, aby sa v prípade programov financovania EÚ, ako sú Erasmus+, Horizont Európa a fondy politiky súdržnosti, uplatňovali kritériá založené na hodnotách v snahe zabezpečiť, že podporované projekty budú v súlade s demokratickými zásadami.

6.7. Berúc na vedomie záväzok Európskej komisie *zintenzívniť svoju spoluprácu s organizáciami občianskej spoločnosti* EHSV vyzýva inštitúcie EÚ, aby sa chopili iniciatívy a vypracovali stratégiu pre občiansku spoločnosť s jasným akčným plánom. Okrem toho požaduje, aby sa každoročne vypracovala hodnotiaca tabuľka občianskeho dialógu alebo občianskeho priestoru, ktorá umožní preskúmať, či sa zohľadnili príspevky organizácií občianskej spoločnosti vyjadrené počas konzultácií. Na základe takejto tabuľky by sa mohla každé dva roky vypracovať správa o občianskom dialógu, v ktorej by sa zhodnotil občiansky dialóg a účinnosť organizácií občianskej spoločnosti. EHSV má v úmysle úzko spolupracovať s Európskou komisiou a ďalšími kľúčovými zainteresovanými stranami na tvorbe, spravovaní a každodennej prevádzke platformy občianskej spoločnosti, ako bolo oznámené v poverovacom liste pre dezignovaného komisára Európskej komisie Michaela McGratha.

6.8. EHSV je hlboko znepokojený vývojom v niektorých členských štátoch, ktorý vedie k zmenšovaniu priestoru pre organizácie občianskej spoločnosti. Tieto organizácie zohrávajú kľúčovú úlohu pri ochrane základných práv a slobôd a v boji proti rastúcej vlne populizmu. EÚ sa musí naďalej usilovať zamedziť tomuto vývoju prostredníctvom postupov podľa článku 7 a zmrazením európskych finančných prostriedkov vyčlenených pre členské štáty, ktoré nedodržiavajú zásady právneho štátu, nerešpektujú nezávislosť súdneho systému či základné práva, ako je sloboda združovania alebo sloboda prejavu, alebo obmedzujú slobodu tlače a médií s cieľom manipulovať verejnú diskusiu.

7. **Globálna Európa: využitie našej sily a partnerstiev**

7.1. Na dosiahnutie silnejšej politickej integrácie a podporu globálneho mieru je nevyhnutná posilnená strategická autonómia, ochrana nášho hospodárstva pred únikom technológií a spoločná, skutočná a plnohodnotná zahraničná politika. Na tento účel by EÚ mala v multilaterálnych inštitúciách vystupovať jednotne, zohrávať vedúcu úlohu pri ich reforme a využiť medzinárodnú úlohu eura ako strategického aktíva. Pokiaľ ide o zahraničnú politiku EÚ, EHSV odporúča zaviesť hlasovanie kvalifikovanou väčšinou.

7.2. EHSV odporúča podporovať otvorenú európsku obchodnú politiku založenú na pravidlách, ktorá dopĺňa a posilňuje ostatné kľúčové politiky EÚ v oblasti základných práv a právneho štátu, ako aj klimatickú, digitálnu, inovačnú, sociálnu a priemyselnú politiku. Obchodné dohody by mali zvyšovať odolnosť prostredníctvom diverzifikácie dovozu, vytvárať trhové príležitosti pre európske podniky, zvyšovať bezpečnosť a zmierňovať geopolitické riziká a zároveň podporovať presadzovanie sociálnych a environmentálnych noriem a zabezpečovať rovnaké globálne podmienky pre spravodlivú hospodársku súťaž. Dodatočný prístup k dôležitým surovinám a iným vstupom – vrátane energie –, ktorý tieto dohody poskytujú, môže prispieť k zabezpečeniu odolných, udržateľných a zodpovedných dodávateľských reťazcov EÚ.

7.3. EHSV presadzuje strategický prístup k rozširovaniu EÚ s jasným zameraním na udržanie európskeho mieru a stability a podporu spoločnej prosperity. Ako budú do rodiny EÚ pribúdať noví členovia zo západného Balkánu a z krajín susediacich s Ruskom, ako je Ukrajina, Moldavsko a Gruzínsko, osobitný komisár pre rozširovanie sa bude musieť usilovať o to, aby sa zabezpečilo, že sa európsky projekt bude i naďalej uberať smerom k dosiahnutiu mieru, prosperity a demokracie a že sa na našom kontinente vytvorí dlhodobá stabilita. Rozhodovacie procesy EÚ nemusia byť pre Úniu s 30 až 35 krajinami primerané. Dôležitou úlohou pre novú Európsku komisiu bude príprava a – ak to bude potrebné – prispôsobenie inštitúcií a zároveň dôkladné monitorovanie pokroku kandidátskych krajín v úsilí osvojiť si základné hodnoty EÚ a jej *acquis*. V úzkej spolupráci s Európskym parlamentom musí Európska komisia zabezpečiť, aby každé budúce rozšírenie prinieslo výhody občanom EÚ aj občanom kandidátskych krajín a aby sa zachovali vysoké normy udržateľnosti EÚ.

7.4. Tento proces by mal posilniť účasť organizovanej občianskej spoločnosti, pričom osobitnú úlohu by mali zohrávať sociálni partneri. Všetky politické strany by sa mali zaviazať, že budú brániť svoje právo združovať sa, právo na slobodu prejavu, slobodu tlače a médií a bojovať proti akémukoľvek monopolu na informácie alebo manipulácii verejnej diskusie. EHSV už urobil dôležitý krok smerom k rozširovaniu EÚ, keď zástupcom organizácií občianskej spoločnosti z kandidátskych krajín umožnil *ad hoc* účasť na niektorých svojich zasadnutiach, pričom vyzýva ostatné inštitúcie EÚ, aby nasledovali jeho príklad.

7.5. EHSV vyzýva EÚ, aby preskúmala možnosť zaviesť hlasovanie kvalifikovanou väčšinou, aspoň vo všetkých prechodných fázach procesu pristúpenia k EÚ, a aby rozhodnutia boli otvorené, transparentné a prístupné širokej verejnosti. Mali by sa prijať prísnejšie opatrenia na presadzovanie základných práv.

7.6. EHSV schvaľuje vypracovanie nového paktu pre Stredozemie, ktorým sa podporí stabilita, hospodársky a sociálny rozvoj a udržateľný rast v celom regióne. Tento pakt by mal uprednostniť regionálnu spoluprácu v oblastiach, ako sú energia z obnoviteľných zdrojov, námorná bezpečnosť a inkluzívne hospodárske a pracovné príležitosti, a zabezpečiť, aby sa stredomorské krajiny stali aktívnymi partnermi pri riešení spoločných výziev.

7.7. EHSV presadzuje komplexnú stratégiu EÚ vo vzťahu k Blízkemu východu, ktorá by umožnila, aby sa mierové, bezpečnostné a sociálno-ekonomické výzvy v regióne riešili prostredníctvom cielenej spolupráce. Táto stratégia by sa mala predovšetkým zamerať na okamžité a mierové riešenie konfliktov, podporu demokratickej správy vecí verejných, posilnenie obchodných partnerstiev a podporu udržateľného rozvoja, pričom treba zabezpečiť rešpektovanie ľudských práv všetkých národov a zaistiť mierovú stabilitu a prosperitu v regióne.

7.8. EHSV považuje samit EÚ – Africká únia v roku 2025 za kľúčovú príležitosť na prehĺbenie väzieb medzi EÚ a Afrikou, s dôrazom na vzájomný hospodársky rozvoj, digitálnu transformáciu a klimatickú odolnosť. EHSV zdôrazňuje význam spravodlivých partnerstiev, ktoré sa zaoberajú spoločnými problémami, akými sú nezamestnanosť mladých ľudí a udržateľné poľnohospodárstvo, a podporujú dlhodobú prosperitu na oboch kontinentoch.

7.9. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby sa začala pripravovať na úzku spoluprácu s Organizáciou Spojených národov (OSN) a na jej Medzinárodný rok dobrovoľníkov na podporu udržateľného rozvoja, za ktorý bol vyhlásený rok 2026. EHSV vyzýva Komisiu, aby sa zapojila do spolupráce s členskými štátmi OSN, občianskou spoločnosťou a súkromným sektorom s cieľom zabezpečiť, aby oslavy v roku 2026 účinne zvýšili povedomie o hodnote dobrovoľníctva a prispeli k jeho začleneniu do politík EÚ a národných rozvojových politík.

8. **Spolupráca pri dosahovaní výsledkov a príprava Únie na budúcnosť**

8.1. Komisia by mala do polovice roka 2025 bezodkladne predložiť návrh viacročného finančného rámca na obdobie po roku 2027, ktorý poskytne EÚ finančné prostriedky potrebné na splnenie jej politických priorít.

8.2. Na zabezpečenie solídneho a udržateľného rozpočtu EÚ sú potrebné nové vlastné zdroje, pričom by EÚ mala postupne zvyšovať podiel svojich vlastných zdrojov v pomere k príjmom členských štátov založeným na HND.

8.3. Príprava na rozšírenie a reformy si vyžaduje úpravu **rozpočtu EÚ** a vlastných zdrojov EÚ, aby sa mohli zavádzať európske investičné politiky. EHSV sa zasadzuje za vytvorenie účinnej integrovanej únie kapitálových trhov a plnohodnotnej bankovej únie, ktorá by zahŕňala všetky členské štáty, aby sa dosiahla väčšia harmonizácia a odstránili cezhraničné prekážky, pričom treba zabezpečiť spoľahlivé právne predpisy a dohľad s cieľom zachovať finančnú stabilitu a udržateľnosť európskeho sociálneho modelu, chrániť spotrebiteľov, investorov a sporiteľov a dosiahnuť stabilný jednotný trh.

8.4. EHSV navrhuje, aby sa v rámci budúceho viacročného finančného rámca (VFR) zriadil investičný fond EÚ. Jeho cieľom by malo byť poskytovanie finančných zdrojov na investičné projekty, ktoré sú v strategickom európskom záujme a sú priamo spravované na úrovni EÚ, najmä v oblastiach, ktoré majú cezhraničný význam.

8.5. EHSV navrhuje súbor kritérií, ktorými sa bude riadiť priorizácia a výber investícií v rámci budúcej investičnej kapacity EÚ. Tento fond by sa mal financovať z kombinácie zdrojov vrátane príspevkov členských štátov, nových vlastných zdrojov a spoločnej emisie dlhopisov EÚ. Investície a štátna pomoc financované EÚ by mali byť podmienené dodržiavaním zásad právneho štátu, základných práv a sociálneho dialógu.

8.6. Fiškálna decentralizácia a autonómia sú nevyhnutné na podporu konkurencieschopnosti. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a fondy politiky súdržnosti by sa mali čo najlepšie využiť, pričom by sa mal zaujať prístup orientovaný na výsledky. Európska komisia by mala s aktívnym zapojením sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti urýchliť posudzovanie a monitorovanie uplatňovania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorého platnosť sa skončí v roku 2026, a posilniť technickú podporu s cieľom zabezpečiť plné čerpanie finančných prostriedkov a maximalizovať ich vplyv na udržateľný rast. Európsky semester môže slúžiť ako rámec na usmerňovanie financovania EÚ a takisto môže posilniť legitímnosť a účinnosť stratégií rastu EÚ.

8.7. Vplyv nových pravidiel správy hospodárskych záležitostí na nový cyklus európskeho semestra 2025 neumožní zväčšiť fiškálny priestor pre investície do takej miery, aby sa vyriešil problém nedostatku investícií na úrovni členských štátov ani aby sa dosiahli ciele akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv. Posilnenie prepojenia medzi pilierom a procesom európskeho semestra bude mať zásadný význam pre sledovanie pokroku a zabezpečenie primeraného financovania a vykonávania sociálnych politík. EHSV žiada, aby sa ciele a kritériá stanovené v novom rámci sociálnej konvergencie pravidelne monitorovali so zapojením sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti s cieľom určiť vhodné politiky a opatrenia na ochranu kvalitného sociálneho modelu v našich krajinách. To si vyžaduje investície do opatrení týkajúcich sa spravodlivej transformácie, inkluzívnych a primeraných systémov sociálnej ochrany, zdravotníctva a vzdelávania, ako aj riešenie straty kúpnej sily a rastúcich nerovností medzi regiónmi a skupinami ľudí, aby sa zabránilo nerovnováhe medzi prioritami priemyselnej a sociálnej politiky.

8.8. Krátky časový harmonogram procesu európskeho semestra síce neumožňuje dostatok príležitostí na riadne konzultácie s organizovanou občianskou spoločnosťou, je však nevyhnutné posilniť jej úlohu. Odporúča sa zlepšiť konzultačný proces zjednodušením prístupu k informáciám, zlepšením komunikačných kanálov medzi občianskou spoločnosťou a príslušnými osobami s rozhodovacou právomocou, začlenením mechanizmov pravidelnej spätnej väzby a zavedením procesu štruktúrovaného dialógu.

8.9. EHSV žiada Európsku komisiu, aby do pracovného programu na rok 2025 zaradila: návrh revízie smernice o verejnom obstarávaní, ktorou by sa malo umožniť, *„aby sa v určitých strategických odvetviach vo verejnom obstarávaní uprednostňovali európske výrobky“*, čo prinesie *„modernizáciu a zjednodušenie našich pravidiel verejného obstarávania, najmä s ohľadom na startupy a inovátorov v EÚ“* ([1]), pričom treba prihliadať na to, že tento proces musí byť transparentný, a zabezpečiť rešpektovanie základných práv a sociálneho dialógu. Je potrebné riešiť zneužívanie, ku ktorému môže dochádzať v subdodávateľských reťazcoch.

8.10. Politika súdržnosti je a musí zostať najdôležitejšou dlhodobou investičnou politikou v EÚ, keďže zohráva zásadnú úlohu pri posilňovaní sociálnej, hospodárskej a územnej súdržnosti v Európe. To možno dosiahnuť zachovaním hlavných zásad politiky súdržnosti, ako sú viacúrovňové riadenie, zásada partnerstva a zdieľané riadenie.

8.11. **Fondy politiky súdržnosti** majú aj naďalej zásadný význam pre vzostupnú hospodársku a sociálnu konvergenciu. Politiky v oblasti súdržnosti by mali byť podporované prostredníctvom osobitného generálneho riaditeľstva pre súdržnosť a mali by si zachovať svoju identitu viacúrovňového riadenia, čím by sa uľahčilo lepšie využívanie ich programov vrátane Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+). Zároveň by k ním mali pribudnúť politické iniciatívy financované na vnútroštátnej úrovni a spolufinancované zo súkromných zdrojov. Celostný, koordinovaný a integrovaný politický prístup na úrovni EÚ má zásadný význam. Mohlo by sa to vzťahovať aj na rozpočet EÚ, ktorý by lepšie reagoval na sociálne požiadavky a ktorý by sa realizoval prostredníctvom zreformovaného európskeho semestra a jeho rámca sociálnej konvergencie v súlade so spoľahlivou hospodárskou, sociálnou a finančnou politikou. Okrem toho by inštitúcie EÚ mali posúdiť, či by sa nemal vytvoriť stály finančný nástroj, ktorý by vychádzal zo skúseností s programom SURE, s cieľom stabilizovať sociálne výdavky členských štátov v prípade vonkajších hospodárskych otrasov a podporiť pracovníkov a podniky v tých priemyselných odvetviach a regiónoch, ktoré sú najviac zasiahnuté procesmi digitálnej a zelenej transformácie.

V Bruseli 4. decembra 2024

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Oliver RÖPKE

([1]) Ursula von der Leyen, Európa má na výber: Politické usmernenia pre budúcu Európsku komisiu 2024 – 2029, s. 12.